

УДК 336.2

Башко В. Й.

ОПОДАТКУВАННЯ ВИДОБУТКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

Розглянуто один із основних факторів, який впливає на рівень податкового навантаження на видобуток природного газу, – собівартість його видобутку. Визначено загальний рівень такого навантаження в Україні й наведено його порівняння з показниками інших країн. У другому півріччі 2014 р. уряд збільшив податкове навантаження на видобувачів природного газу. Найбільший резонанс викликало запровадження окремої ставки на газ, видобутий під час виконання договорів про спільну діяльність, на рівні 60 та 65 % у першому та другому кварталах 2015 р. та 70 % у подальшому. Видобувні компанії, на частку яких у 2014 р. припадало 2,38 млрд м³, апелювали до необхідності здійснення капіталовкладень та забезпечення енергоне-залежності країни. Відкритим залишалось питання, чому низькі ставки та високі ціни на природний газ не сприяли збільшенню обсягів розвідки та видобутку газу, водночас різке підвищення ставок рентних платежів призвело до їх скорочення. Зроблено висновки, що податковий клімат залежить від рівня оподаткування, але не такою мірою, як вважається в Україні, оскільки значний вплив мають прозорі правила та стабільність податкової системи. Запропоновано механізм забезпечення цієї стабільності, який би гарантував незмінність ставок на видобуток газу з нових родовищ без згоди видобувних компаній.

Ключові слова: природна рента, рентна плата за користування надрами, природний газ, податкове навантаження, собівартість видобутку.

Табл. 5. Літ. 24.

Башко В. И.

НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА В УКРАИНЕ

Рассмотрен один из основных факторов, влияющих на уровень налоговой нагрузки на добычу природного газа, – себестоимость его добычи. Определен общий уровень данной нагрузки в Украине и приведено его сравнение с показателями других стран. Во втором полугодии 2014 г. правительство увеличило налоговую нагрузку на добытчиков природного газа. Наибольший резонанс вызвало введение отдельной ставки на газ, добытый при выполнении договоров о совместной деятельности, на уровне 60 и 65 % в первом и втором кварталах 2015 г. и 70 % в дальнейшем. Добывающие компании, на долю которых в 2014 г. приходилось 2,38 млрд м³, апеллировали к необходимости осуществления капиталовложений и обеспечения энергоне-зависимости страны. Открытым оставался вопрос, почему низкие ставки и высокие цены на природный газ не способствовали увеличению объемов разведки и добычи газа, в то же время резкое повышение ставок рентных платежей привело к их сокращению. Сделаны выводы, что налоговый климат зависит от уровня налогообложения, но не в такой степени, как считается в Украине, так как значительное влияние имеют прозрачные правила и стабильность налоговой системы. Предложен механизм обеспечения этой стабильности, гарантирующий неизменность ставок на добычу газа из новых месторождений без согласия добывающих компаний.

Ключевые слова: природная рента, рентная плата за пользование недрами, природный газ, налоговая нагрузка, себестоимость добычи.

© Башко В. Й., 2015

*Vasilij Bashko***TAXATION OF NATURAL GAS EXTRACTION IN UKRAINE**

The article deals with one of the main factors that affect the level of tax burden on natural gas extraction – natural gas production costs. The overall level of tax burden on natural gas extraction in Ukraine is defined and compared with tax burden indicators in other countries. In the second half of 2014 the Government of Ukraine has increased the tax burden on natural gas producers. Introduction of the separate rates for gas produced during the execution of cooperation agreements at the level of 60 % and 65 % of revenues in the first and second quarters of 2015 and at 70 % thereafter is the most controversial issue. Mining companies, which produced 2.38 billion cubic meters in 2014, appealed that this will reduce investment and energy independence of Ukraine. At the same time, there is an open question about what obstacles prevented them in recent years to increase the volume of exploration and production of gas during low rent tax rates and high natural gas prices. On the other hand, a sharp increase of rent tax really led to a decline in exploration and production of natural gas. It is concluded that the level of tax climate depends on the level of taxation, but not considered as such an extent in Ukraine, as transparent rules and the tax system stability are factors of an important influence. To ensure the stability it is suggested the mechanism which would guarantee immutability rates for gas from new fields without the consent of mining companies..

Key words: natural resources rent, royalties, natural gas, tax burden, production costs.

JEL classification: E63, H23, H32.

У серпні 2014 р. уряд тимчасово (до 1 січня 2015 р.) збільшив ставки плати за користування надрами для природного газу, що реалізується не для потреб населення: для газу з покладів до 5 км – з 28 до 55 %, понад 5 км – з 15 до 28 %. Одразу після прийняття таких змін у експертному середовищі, наближеному до видобувних компаній, ці ініціативи піддавалися жорсткій критиці. У грудні 2014 р. група газодобувних компаній (СП “Полтавська нафтогазова компанія”, група компаній “Гео-Альянс”, “Смарт-Енерджі”, “Бурісма” (Еско-Північ, Парі, Перша Українська нафтогазова компанія), ТОВ “Куб-Газ”, ТОВ “Тісагаз”, ПрАТ “Нафтогазвидобування”) звернулася з відкритим листом до керівництва країни з проханням залишити ставки на рівні, що був у липні 2014 р. Як аргументи було висунуто необхідність здійснення капіталовкладень у розвідку та видобуток нових родовищ, зменшення податкового навантаження забезпечення енерго-незалежності України та ін. Незважаючи на критику, з початку 2015 р. зміни, що спершу передбачалися як тимчасові, були імplementовані на постійній основі. Більше того, у березні 2015 р. Верховна Рада України підвищила ставки за користування надрами для ПАТ “Укргазвидобування”. Водночас збільшено ціну придбання видобутого ним природного газу з 349 до 1583 грн / тис. м³.

Проблема ефективності стягнення рентних платежів досить широко вивчається в економічній літературі [1–3]. Питання вдосконалення механізму такого справляння розглядали О. Барановський, В. Міщенко, О. Молдован та ін. [4–6]. Ґрунтовні дослідження в цій галузі належать таким ученим, як Є. Вакуленко, Є. Гурвіч, Б. Кузик та ін. [7–9]. Водночас останні зміни у сфері оподаткування видобутку природного газу не відображені в наукових джерелах.

Метою статті є аналіз рівня податкового навантаження у сфері видобутку природного газу в Україні та в інших, не багатих на поклади природного

газу, країнах, встановлення факторів, що на нього впливають і, врешті-решт, надання пропозицій щодо оптимізації податкового законодавства з метою збалансування інтересів держави та газодобувних компаній.

При оподаткуванні рентними платежами важливою є стабільність податкової системи, оскільки велика частина інвестицій (зокрема в розвідку, пошук, розбудову інфраструктури) здійснюється на початковому етапі. Під час визначення ставок плати за користування надрами слід урахувувати ціну природного газу, собівартість його видобутку, а також необхідний прибуток на вкладений капітал.

При визначенні останнього корисним є лист НАК “Нафтогаз України” [10], в якому наводиться обчислення економічної собівартості видобутку природного газу компанією “Укргазвидобування” – 319,4 дол. США / тис. м³. Незважаючи на необґрунтованість цих розрахунків, цікавими є окремі показники, виходячи з яких така собівартість становить 32,4 дол. США / тис. м³ без урахування витрат на розвідку та плати за користування надрами, зокрема (дол. США / тис. м³):

- експлуатаційні витрати – 12,2;
- адміністративні затрати – 1,1;
- інші операційні затрати – 1,3;
- амортизація основних засобів – 17,8.

Відносно низькі витрати ПАТ “Укргазвидобування” пов’язані з тим, що більшу частину природного газу (86,6 %) компанія видобуває переважно з покладів середньої важкості, які залягають на глибині до 5 км, із порівняно невисокими витратами на оплату праці та соціальні відрахування.

Собівартість видобутку природного газу інших компаній в Україні є вищою, оскільки вони розробляють родовища зі складнішими геологічними умовами (якщо справді розробляють), здійснюють додаткові витрати, пов’язані з транспортуванням видобутого газу тощо, і наближається до відповідних показників у інших країнах, не багатих на поклади вуглеводнів – близько 80 дол. США / тис. м³. Звичайно, йдеться про відомості, надані недержавними видобувними компаніями.

Питання щодо обсягу затрат на пошук та розвідку нових родовищ є дискусійним. Один із підходів передбачає включення витрат на розвідку в собівартість видобутку природного газу постфактум. За такого підходу собівартість розвідки є незначною, оскільки витрати на пошук відносно легкодоступних родовищ природного газу, розвіданих багато років тому, навіть з урахуванням приведення до теперішньої вартості, є істотно нижчими, ніж витрати, які необхідно здійснити на пошук та розвідку нових низькодебітних та важкодоступних родовищ. З огляду на це, можна припустити, що повна собівартість видобутку природного газу без урахування рентних платежів у приватних видобувних компаніях становить від 100 дол. США / тис. м³.

За другим підходом враховуються майбутні витрати. Собівартість розвідки нових родовищ буде значно вищою і, виходячи з аналогічних витрат у інших регіонах світу, сягатиме до 120 дол. США / тис. м³. Отже, середня і верхня межа загальної собівартості (без урахування плати за користування надрами, але з урахуванням витрат на розвідку) видобутку газу може становити відповідно 150 та 200 дол. США / тис. м³.

Третій підхід передбачає, що оскільки витрати на пошук та розвідку родовищ, які сьогодні експлуатуються приватними компаніями, здійснювалися за рахунок держави, відносити їх до собівартості недоцільно. Готові до експлуатації родовища державних компаній часто переходили до приватних компаній через рішення судів, створення спільних підприємств, корумповані схеми надання ліцензій тощо. Як наслідок, понад 90 % видобутку газу з родовищ, що нині експлуатуються приватними компаніями, належать особам, які так чи інакше були пов'язані з владними структурами. Тому для багатьох приватних газодобувних компаній реальна собівартість видобутку обмежується собівартістю лише видобутку (орієнтовно 80 дол. США / тис. м³) і не враховує витрат на пошук та розвідку родовищ.

При визначенні другого фактора, що впливає на частку ренти, – прибутку від видобутку газу – також будемо виходити з вказаних даних: для видобутку 15,1 млрд м³ ПАТ “Укргазвидобування” використовує основні засоби на суму 4,4 млрд дол. США. Припустивши, що частка основних засобів у структурі активів становить 60 %, а дохідність активів – 13 %, визначимо необхідний прибуток після оподаткування – 63 дол. США / тис. м³. Для порівняння: у двох найбільших державних видобувних компаній Румунії та Польщі – Romgaz та PGNiC цей показник у 2013 р. дорівнював 57 та 73 дол. США / тис. м³ відповідно [11–13] (табл. 1).

Т а б л и ц я 1

Видобуток природного газу та фінансові показники компаній Romgaz та PGNiC у 2013 р.

Показники	Romgaz	PGNiC
Дохід, млрд дол. США	1,2	2,0
Обсяг видобутку природного газу, млрд м ³	5,4	7,0*
Собівартість без урахування рентних платежів, дол. США / тис. м ³	123,0	177,7
у т. ч. заробітна плата	27	–
Амортизація, дол. США / тис. м ³	44,5	48,2
Частка основних засобів у структурі активів, %	55,0	–
Прибуток після оподаткування, дол. США / тис. м ³	57	71
Рентні платежі, % доходу	11,1	1,0

* З них 4,6 млрд м³ природного газу та 1,1 млн т нафти й зрідженого газу переведені у 2,4 млрд м³ у газоподібному стані.

С к л а д е н о за: Preliminary annual report of the economic and financial activity of SNGN Romgas SA during 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.romgaz.ro/fileadmin/Relatia_cu_investitorii/Raportari_anuale/2014/SNG_Preliminary_Report_2014.pdf; Annual report PGNiG 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.pgnig.pl/documents/18252/969602/PGNiG_AR_2013_ENG_WEB-1.pdf/f0b9d89d-3fa5-48b8-aff8-a4718914ae66; Observation on royalties and similar taxes – “An overview”: Oil and gas upstream in Europe: Deloitte. – 2015. – Jan. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ro/Documents/energy-resources/Deloitte-Royalties_upstream_14_feb_2015_EN.pdf.

Віднявши від ціни природного газу необхідний прибуток та витрати повної собівартості, отримуємо обсяг природної ренти, яку держава повинна вилучити за рахунок коректно встановленої ставки плати за користування надрами.

Як бачимо з табл. 2, при середньозваженій ціні природного газу, оприлюдненій Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, за період із серпня 2013 р. по липень 2014 р. у 350 дол. США / тис. м³ частка ренти коливалася в межах 19–56 %. При цьому середньозважена ставка плати за користування надрами дорівнювала 37,9 % ринкової вартості природного газу, призначеного для промисловості (тобто видобутого приватними компаніями) (табл. 3) [14].

Таблиця 2

Припущення щодо частки природної ренти видобутку природного газу, %

Повна собівартість, дол. США	Ціна, дол. США				
	280	300	320	340	360
200	1	8	14	19	23
180	8	14	20	24	29
160	15	21	26	30	34
140	23	28	32	36	40
120	30	34	39	42	45
100	37	41	45	48	51
80	44	48	51	54	56

Складено за: Лист Державної фіскальної служби про обсяги видобутку природного газу та податкових зобов'язань у 2013–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/request/3609/response/4597/attach/3/1228.pdf>.

Таблиця 3

Показники видобутку природного газу та його оподаткування на материковій частині України

Показник	Об'єкт оподаткування, млн м ³		Податкові зобов'язання, млн грн		Середньозважена ставка від ринкової вартості, %	
	2013 р.	2014 р.	2013 р.	2014 р.	2013 р.	2014 р.
Об'єкт оподаткування для населення	19747	19870	5262	10377	8,2	13,0
до 5 км	13910	13680	960	939	2,1	1,7
понад 5 км	13090	12820	916	895	2,1	1,7
для промисловості	820	860	45	44	1,7	1,3
до 5 км	5837	6190	4302	9438	22,6	37,9
у т. ч. ДСД	4710	4510	3817	7625	24,8	42,1
понад 5 км	1940	1840	1577	3163	24,9	42,8
у т. ч. ДСД	1127	1680	485	1813	13,2	26,9
	300	540	128	540	13,0	24,9

Складено за: Лист Державної фіскальної служби про обсяги видобутку природного газу та податкових зобов'язань у 2013–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/request/3609/response/4597/attach/3/1228.pdf>.

Отже, рішення уряду щодо підвищення ставки за користування надрами було обґрунтованим, питання полягає в тому, наскільки і в який спосіб вони мали збільшитися з огляду на мінливість ціни природного газу та необхідність стимулювання інвестицій у розвідку запасів. В умовах високих цін імпорту природного газу, як у 2013–2014 рр., така схема забезпечувала достатню рентабельність для газодобувних компаній, витрати яких обмежуються влас-

не собівартістю видобутку. Однак при нижчих цінах, наявних на тепер (280 дол. США / тис. м³), частка природної ренти в кращому випадку не перевищує 44 % (див. табл. 2) [14].

З огляду на зазначене, реформування системи оподаткування видобутку природного газу можна здійснити за такою схемою:

1. Зважаючи на аргументи, викладені в другому підході до визначення собівартості видобутку природного газу, пропонується *запровадження гнучкої схеми оподаткування*, яка б урахувала мінливість цінової кон'юнктури та більші витрати за собівартістю, котрі містять витрати на пошук та розвідку нових родовищ. У світі дедалі поширенішими стають механізми вилучення природної ренти, які поєднують рентні платежі, встановлені у відсотках до доходів, і підвищені ставки податку на прибуток [15, с. 29–30, 127, 131–134]. Одним із можливих варіантів запровадження такого механізму є встановлення ставки плати за користування надрами на рівні 24 та 12 % доходів від видобутку природного газу на глибині до та більше 5 км і запровадження додаткової ставки податку на прибуток на рівні 12 % (загальна ставка податку на прибуток становитиме 30 %). За цих умов при середніх витратах видобутку природного газу в нових свердловинах 160 дол. США / тис. м³ рівень податкового навантаження дорівнюватиме 25 % (табл. 4) і перебуватиме на середньому рівні з іншими країнами, що не багаті на поклади природного газу (табл. 5). За прикладом найпрогресивніших у частині оподаткування видобутку вуглеводнів країн (Великобританія, Данія, Норвегія) можна повністю визначити об'єктом оподаткування рентною платою прибуток підприємства. Це дало б змогу більшою мірою враховувати особливості рівня витрат на конкретних свердловинах та родовищах. Але водночас є значний ризик, що вітчизняні компанії використають цю схему для оптимізації оподаткування за рахунок замовлення послуг у пов'язаних осіб – нерезидентів.

Зазначимо, що рівень податкового клімату залежить від рівня оподаткування, але не настільки, як прийнято вважати в Україні. Не менший, а можливо й більший вплив мають прозорі правила та стабільність податкової системи. З метою забезпечення цієї стабільності в законодавстві або шляхом укладення окремих угод можна передбачити механізм, який би гарантував незмінність ставок на видобуток газу з нових родовищ без згоди видобувних компаній. Щодо заяв газодобувних компаній, контрольованих вітчизняними олігархами, про необхідність податкового стимулювання видобутку природного газу, то вони є безпідставними, оскільки ці компанії не мають як сучасних технологій видобутку важкодоступних покладів газу, якими володіють транснаціональні корпорації, так і навичок ведення бізнесу без протегування владних структур.

2. *Зниження адвалорної ставки оподаткування видобутку газу за договорами про спільну діяльність до 30 %.*

В умовах адміністративно встановленої з 2010 р. ціни для ПАТ “Укргазвидобування” на рівні 349 грн / тис. м³ це підприємство не мало змоги наростити обсяги капітальних видатків, необхідні для видобутку важкодоступних покладів природного газу. У 2014 р. компанією видобуто 15,1 млрд м³, з них 1,1 млрд м³ – на умовах спільної діяльності, зокрема 0,9 млрд м³ на глибині понад 5 км [24]. Компанія “Укрнафта” також використовувала механізм

**Оцінка податкового навантаження газодобувних компаній,
що видобувають газ, не призначений для населення**

Показники	Чинна система оподаткування							
	до 5 км		понад 5 км		до 5 км		понад 5 км	
Ціна природного газу, дол. США	320				280			
Собівартість видобутку, дол. США	80	120	140	180	80	120	140	180
<i>Пропозиції Кабінету Міністрів України</i>								
Плата за користування надрами, дол. США	90		45		78		39	
Прибуток до оподаткування, дол. США	150	110	135	95	122	82	101	61
Податок на прибуток, дол. США	27	20	24	17	22	15	18	11
Прибуток після оподаткування, дол. США	123	91	111	78	100	67	83	50
Сплачені податки, дол. США	117	109	69	62	100	93	57	50
Ставка плати за користування надрами, %	28		14		28		14	
Ставка податку на прибуток, %	18							
Загальне податкове навантаження, %	36	34	22	19	36	33	20	18
<i>Пропозиції автора</i>								
Плата за користування надрами, дол. США	77	77	38	38	34	34	28	28
Прибуток до оподаткування, дол. США	163	123	142	102	106	66	112	72
Податок на прибуток, дол. США	49	37	42	30	32	20	34	22
Прибуток після оподаткування, дол. США	114	86	99	71	74	46	78	50
Сплачені податки, дол. США	126	114	81	69	66	54	62	50
Ставка плати за користування надрами, %	24		12		24		12	
Ставка податку на прибуток, %	30							
Загальне податкове навантаження, %	39	36	25	22	38	34	23	19

* Очікується, що надвисокі ставки на природний газ, видобутий на умовах договорів про спільну діяльність, будуть скасовані або обсяг видобутку газу на таких умовах істотно знизиться.

Розраховано і складено автором.

укладення договорів про спільну діяльність як привід відмовитися від реалізації природного газу для потреб населення.

Логіка збільшення ставки за видобуток природного газу, що видобувається за договорами про спільну діяльність, по-перше, зумовлена тим, що фактична собівартість видобутку здебільшого не включає витрат на розвідку й пошук родовищ, а тому не перевищує 80 дол. США / тис. м³. При середній очікуваній ціні природного газу в 300 дол. США / тис. м³ частка природної ренти у вартості газу дорівнює 48 %, що, однак, менше за величину ставки, встановленої на рівні 70 %. По-друге, уряд таким чином схиляє контрагентів компаній “Укргазвидобування” та “Укрнафта” розірвати або переглянути укладені угоди про спільну діяльність, щоб змусити їх реалізовувати газ за адміністративно встановленими цінами. Водночас уряд запланував підвищити адміністративну ціну придбання газу в “Укргазвидобування” [24] до 1590 грн та плату за користування надрами щодо природного газу, котрий призначений для населення і видобувається на глибині до 5 км,

Таблиця 5
Оподаткування видобутку природного газу в країнах Європи з найбільшими обсягами видобутку

Країна	Обсяг видобутку природного газу, млрд м ³	Ефективна ставка рентних платежів на вуглеводні, %	Номінальні ставки рентних платежів	Ставка податку на прибуток, %
Норвегія	109	22,5	Додаткова ставка ППП: до 51 % прибутку "Resource rent tax"	25
Нідерланди (великі родовища)	47	74,3	Спеціальні умови розподілу прибутку	21
Нідерланди (малі родовища)	22	3,5	Роялі: до 14 % доходів. Додаткова ставка ППП: 25 % прибутку	21
Великобританія	36	11,3	Додаткова ставка ППП: 30 та 50 % прибутку з родовищ, уведених до та після 16 березня 1993 р.	21
Україна*	21	43,2	Роялі: 55 та 20 % доходів з родовищ (до та понад 5 км) і 70 % доходів у результаті спільної діяльності	18
Румунія	11	13,9	Роялі: 3,5 % доходів – при видобутку до 10 млн м ³ ; 7,5 % доходів – 10–50 млн м ³ ; 9 % доходів – 50–200 млн м ³ ; 13 % доходів – при видобутку більше 200 млн м ³ . Додаткова ставка ППП: податок на надмірні доходи (excess revenue tax) визначається за формулою: 60 % · (додаткові доходи – нарахована сума роялі – інвестиції у видобування, які не можуть перевищувати 30 % обсягу надмірних доходів). Додаткові доходи визначаються, виходячи з різниці між ринковими й адміністративно встановленими цінами. Податок на інфраструктурні об'єкти: 1,5 % активів	16
Німеччина	8	18,6	Роялі: від 0 до 37 % доходів залежно від величини родовища	19
Італія	7	14,4	Роялі: 10 та 20 % доходів від газу, видобутого на материк і на Сицилії при обсязі видобутку 25 млн м ³ . Додаткова ставка ППП: встановлюється в 6,5 % прибутку для компаній, обсяг доходів яких перевищує 3 млн євро, а прибуток – 300 тис. євро	31

Закінчення табл. 5

Країна	Обсяг видобутку природного газу, млрд м ³	Ефективна ставка рентних платежів на вуглеводні, %	Номінальні ставки рентних платежів	Ставка податку на прибуток, %
Польща	4	0,8	Геологічний збір: 6,38 злотового (1,8 дол. США) за 1 тис. м ³ високооктанового природного газу, або 0,7 % його вартості. У 2014 р. внесено зміни до чинної системи оподаткування: 1. Ставка геологічного збору з 2016 р. становитиме від 6,23 до 24 злотих за 1 тис. м ³ високооктанового природного газу, обсяг видобутку якого за звітний період становить до та понад 2500 тис. м ³ . 2. Запроваджується плага за користування надрами, що діятиме з 2020 р. і дорівнюватиме 3 % вартості видобутої продукції. 3. З 2020 р. вводиться додаткове оподаткування прибутку, отриманого від видобутку вуглеводнів. Якщо доходи перевищуватимуть витрати більш ніж удвічі, ставка дорівнюватиме 25 %, якщо перевищення становитиме 1,5–2 рази – 12,5–25 %	19
Данія	5	19,6	Додаткова ставка ППП: 39 та 52,5 % прибутку з родовищ, введених до та після 1 січня 2004 р.	25

*Для природного газу, що видобувається для промислових потреб.

Джерело: Obwieszczenie marszałka sejmu gzeszurzopolitej polskiej z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze ustaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://static.money.pl/d/akty_prawne/pdf/DU/2015/0/DU20150000196.pdf; Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001133>; Ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o specjalnym podatku węglowodorowym [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001215>; Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 sierpnia 2014 r. w sprawie stawek opłat na rok 2015 z zakresu przepisów Prawa geologicznego i górniczego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20140000705&min=1>; A Guide to Romanian Oil and Gas Taxation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kpmg.com/RO/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/news/Documents/ENRTax_ENGLISH_dec2013.pdf; Romania Energy Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.roec.ro/wp-content/uploads/2013/03/Gusilov_Policy-Brief2_March-2013_EN.pdf; Global oil and gas tax guide. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide/\\$FILE/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide/$FILE/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide.pdf); *Raportulică M.* International Petroleum Fiscal Regimes: Trends in Tax-Royalty Worldwide and in Romania / M. Paratuliță [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globesco.ro/wp-content/uploads/vol_2_no_1/geo_2014_vol2_no1_art_012.pdf.

з 20 до 70 %. Однак це навряд чи покращить фінансовий стан та обсяг інвестицій компанії. Якщо у 2013 р. при ціні природного газу в 350 грн / тис. м³ на видобуток та розвідку “Укргазвидобування” могло використати 35 дол. США $(\frac{350 \cdot (1 - 20\%)}{8})$ за 1 тис. м³, то з квітня 2015 р. на зазначені цілі, з урахуванням зміни валютного курсу, можна буде спрямувати лише 22 дол. США $(\frac{1590 \cdot (1 - 70\%)}{21,7})$ за 1 тис. м³.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми удосконалення податкового регулювання / Л. Л. Тарангул, С. С. Гасанов, А. Л. Баланюк та ін. – К. : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2013. – 526 с.
2. Потенціал рентних платежів за видобуток корисних копалин в Україні / А. М. Соколовська, А. М. Уніговський, В. Й. Башко та ін. – К. : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2013. – 228 с.
3. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / Т. І. Єфименко, С. С. Гасанов, В. П. Кудряшов та ін. ; за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. – К., 2014.
4. Міщенко В. Щодо формування ефективної рентної політики в Україні / В. С. Міщенко, О. І. Барановський, Я. В. Петраков // Фінанси України – 2008. – № 2. – С. 3–14.
5. Міщенко В. С. Реформування платежів за користування надрами: методологія і практика / В. С. Міщенко // Фінанси України – 2010. – № 3. – С. 38–49.
6. Молдован О. Щодо реформування оподаткування господарської діяльності, пов’язаної з експлуатацією природних ресурсів України : аналіт. зап. / О. Молдован [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/281/>.
7. Гурвич Е. Циклические свойства бюджетной политики в нефтедобывающих странах / Е. Гурвич, Е. Вакуленко, П. Кривенко // Вопросы экономики. – 2009. – № 2. – С. 51–70.
8. Гурвич Е. Нефтегазовая рента в российской экономике / Е. Гурвич // Вопросы экономики. – 2010. – № 11. – С. 4–25.
9. Природная рента в экономике России / Б. Кузык, А. Агеев, В. Волконский и др. – М. : ИНЭС, 2004.
10. Лист НАК “Нафтогаз України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B77RpzgBYGU1UnBXeW1nbXpSNzA/view?usp=sharing>.
11. Annual report Romgaz 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.romgaz.ro/fileadmin/Relatia_cu_investitorii/Raportari_anuale/2014/SNG_-_Preliminary_Report_2014.pdf.
12. Annual report PGNiG 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.pgnig.pl/documents/18252/969602/PGNiG_AR_2013_ENG_WEB-1.pdf/f0b9d89d-3fa5-48b8-aff8-a4718914ae66.
13. Observation on royalties and similar taxes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ro/Documents/energy-resources/Deloitte-Royalties_upstream_14_feb_2015_EN.pdf.
14. Лист Державної фіскальної служби України про обсяги видобутку природного газу та податкових зобов’язань у 2013–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/request/3609/response/4597/attach/3/1228.pdf>.
15. The Taxation of Petroleum and Minerals Principles, problems and practice / ed by Ph. Daniel, M. Keen and Ch. McPherson. – IMF, 2010. – P. 29–30, 127, 131–134.

16. Obwieszczenie marszałka sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze ustaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://static1.money.pl/d/akty_prawne/pdf/DU/2015/0/DU20150000196.pdf.
17. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001133>.
18. Ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o specjalnym podatku węglowodorowym [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001215>.
19. Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 sierpnia 2014 r. w sprawie stawek opłat na rok 2015 z zakresu przepisów Prawa geologicznego i górniczego [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20140000705&min=1>.
20. A Guide to Romanian Oil and Gas Taxation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kpmg.com/RO/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/news/Documents/ENRTax_ENGLISH_dec2013.pdf.
21. Romania Energy Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.roec.ro/wp-content/uploads/2013/03/Gusilov_Policy-Brief2_March-2013_EN.pdf.
22. Global oil and gas tax guide. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide/\\$FILE/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide/$FILE/EY-2015-Global-oil-and-gas-tax-guide.pdf).
23. *Papatulică M.* International Petroleum Fiscal Regimes: Trends in Tax-Royalty Worldwide and in Romania / М. Papatulică [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.globeco.ro/wp-content/uploads/vol/split/vol_2_no_1/geo_2014_vol2_no1_art_012.pdf.
24. Підвищення ціни на газ не зупинить стагнацію видобутку газу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://galinfo.com.ua/news/185714.html>.